

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
24/295349-2

Vår referanse:
24/296447 - 3

Sted, dato:
Bergen, 24.01.2025

Høring - Forslag til lov om undersøkelsesordning for drap og andre alvorlige saker om vold, overgrep og omsorgssvikt mot barn mv.

Det vises til brev fra POD av 07. januar 2025, med videre henvisning til Barne- og familiedepartementets høringsbrev av 20. desember 2024. Politiet har fått svarfrist 24. januar 2025.

Innledningsvis understreker Vest politidistrikt at de vurderinger som ligger til grunn for lovforslaget, om viktigheten av tiltak som kan forebygge og forhindre at barn blir utsatt for vold og overgrep, tiltres. Selv om departementet har besluttet at en undersøkelsesordning skal etableres, tillater vi oss likevel å bemerke at vi er noe usikre på om opprettelse av en ny ordning for å undersøke mulig systemsvikt og samhandling mellom sektorer og tjenester er hensiktsmessig, sett hen til eksisterende tilsynsmyndigheter og kontrollorgan.

Vest politidistrikt har for øvrig følgende merknader til lovforslaget:

Punkt 7.2 Virkeområde

Punkt 7.2.2.3 Avsluttede versus pågående saker

I punkt 7.2.2.3 drøftes på hvilket stadium i en straffe- eller tilsynssak undersøkelsesordningen skal ha mulighet til å starte opp med sine undersøkelser. Vest politidistrikt støtter tredje alternativ, hvor straffesaken må være rettskraftig avgjort før undersøkelsene kan starte opp.

Vi mener det må legges avgjørende vekt på å unngå at undersøkelsene kommer i konflikt med straffesaksbehandlingen. Dersom det åpnes for at undersøkelsesordningen kan gjennomføre undersøkelser samtidig med at en sak er under etterforskning, vil det kreve et tett samarbeid mellom politiet og undersøkelsesordningen. En slik løsning vil innebære en risiko for at politiet mister kontrollen på hvilke opplysninger som gjøres kjent for andre underveis i etterforskningen, og vil i tillegg være langt mer ressurskrevende for politiet.

Vi mener det også må legges vekt på at undersøkelser på et tidligere tidspunkt kan komme i konflikt med uskyldspresumpsjonen, selv om ordningen ikke skal ta stilling til skyldspørsmålet.

Spørsmålet må i tillegg ses i sammenheng med kriteriene for utvelgelse av saker i punkt 7.2.2.4. Etterforskningen vil kunne fremskaffe bevis som endrer alvoret i en sak, og som kan medføre en endring i om saken i det hele tatt hører inn under undersøkelsesordningens ansvarsområde. Som departementet også har påpekt under punkt 7.2.2.4, vil utvelgelse av sakene være et ressurs- og tidkrevende arbeid for undersøkelsesordningen, og godt opplyste saker, hvor det for eksempel foreligger dom, vil kunne gi gode forutsetninger for å identifisere de sakene som er aktuelle. Dette taler også for at oppstart bør avvente til det foreligger en rettskraftig avgjørelse.

Det bør også ses hen til at oppstartstidspunktet bør samsvare med det som er foreslått for partnerdrapskommisjonen, idet det vil kunne være aktuelt for begge ordningene å undersøke enkelte av de samme sakene.

Selv om vi tiltrer alternativet over, ser vi at hensynet til å kunne identifisere læringspunkter raskt, samt hensynet til kvaliteten på opplysninger som innhentes og hensynet til involverte vitner og berørte er tungtveiende grunner som taler for oppstart på et tidligere tidspunkt. Vi vil derfor påpeke at vi også ser gode grunner for å vurdere alternativ to, hvor saken må være ferdig etterforsket før undersøkelser kan gjennomføres.

Fra merknadene til § 4 fremgår det at dette innebærer at det må være tatt ut tiltale eller besluttet henleggelse. Dersom denne løsningen velges, tiltrer Vest politidistrikt at tidspunktet for når tiltale tas ut er et hensiktsmessig skjæringspunkt. Det vil svært sjelden være behov for etterforskning av betydning for skyldspørsmålet etter tiltalebeslutning er tatt ut. For henleggelse bør det derimot være tidspunktet for rettskraftig avgjørelse som er utgangspunktet, også under dette alternativet. Det vises til at en omgjøring av en henleggelse vil kunne medføre etterforskning av både et stort omfang og av avgjørende betydning for skyldspørsmålet. Perioden fra beslutning om henleggelse og frem til tidspunktet hvor klageadgang og

omgjørelsesadgang er utløpt er videre relativt kort. Det legges således til grunn at en endring av oppstartstidspunktet for undersøkelsene til saken er rettskraftig avgjort ikke vil medføre en forsinkelse av undersøkelseskommisjonens arbeid av særlig stor betydning.

Punkt 7.2.2.4 Utvelgelse av saker

Departementet har bedt om synspunkter på om det eksplisitt i loven bør gis en uttømmende liste over straffebestemmelser som politiet skal melde fra om. Vest politidistrikt støtter en uttømmende regulering av hvilke straffebestemmelser politiet skal melde fra om.

Det er sett hen til at det i utkastet § 6 foreslås at politiet får plikt til å melde saker om drap og alvorlige saker om vold, overgrep og omsorgssvikt etter straffelovens kap. 24, 25 og 26. Det fremgår videre fra forslaget at det skal foretas en konkret vurdering av de enkelte sakene for om forholdet er alvorlig, der det bl.a. skal legges vekt på om saken har fått eller er egnet til å få alvorlige konsekvenser for barns fremtidige helse og psykososiale fungering. Formuleringene vurderes å kunne omfatte samtlige saker der barn utsettes for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt. Et slik forslag vurderes også å kunne medføre større usikkerhet om hvilke saker som omfattes, samt mindre likhet i praksis hos politiet, enn ved en uttømmende regulering av hvilke bestemmelser som utløser varslingsplikten. En uttømmende regulering av varslingsplikten vurderes også å være mindre arbeidskrevende for politiet å etterleve.

Punkt 8.2 Tilgang til taushetsbelagte opplysninger og mulighet til å avgi forklaring

Vest politidistrikt støtter forslagets avgrensninger i punkt 8.2.3 av dokumentutlån til der straffesaken er avgjort. Denne begrensningen bør gjelde uavhengig av hvilket alternativ som velges for når ordningen kan starte sine undersøkelser. Videre støttes en lovfesting av begrensningene for opplysninger innhentet ved kommunikasjonskontroll eller andre skjulte tvangsmidler, opplysninger som er unntatt etter strpl §242a, som er gradert eller som kan føre til at identiteten til vitner som har forklart seg anonymt blir kjent, selv om det legges til grunn at dette også vil følge av at det er "straffesakens dokumenter" som skal lånes ut.

For punkt 8.2.4 tiltrer Vest politidistrikt en hjemmel som gir adgang til å forklare seg. Forklaringsplikt antas å kunne få betydning både for kvaliteten på opplysningene som innhentes, og vil kunne komme i konflikt med vernet mot selvinkriminering.

Punkt 8.4 Politiets melde og utleveringsplikt

Vest politidistrikt tiltrer forslagets tredje alternativ, om at meldeplikten inntre når straffesaken er endelig avgjort. Det vises til vurderingene over, for når undersøkelsesordningen bør kunne starte sitt arbeid. Dette bør følgelig samsvare med når meldeplikten inntreffer.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget

Det vises til brev av 10.01.2025 fra Justis- og beredskapsdepartementet, hvor det bes om en vurdering av økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget. Som påpekt over, antas det at en ordning der undersøkelsene starter opp etter etterforskningen er avsluttet vil være mindre ressurskrevende enn der politiet må ha tett samarbeid og løpende vurdere hvilke opplysninger som kan brukes av undersøkelsesordning og hvilke undersøkelser som må avvente den videre etterforskningen. Hvor ressurskrevende det vil være for politiet å melde saker antas også i stor grad å være avhengig av hvor klart meldeplikten utformes. Dersom det velges en løsning med en uttømmende regulering av hvilke straffebestemmelser som skal meldes fra politiet, samt at meldeplikten inntre etter etterforskningen er avsluttet, antas det at oppdraget kan løses innenfor eksisterende rammer.

Med hilsen

Gunnar Henry Fløystad

Politiinspektør

Kristine Knutsen-Berge

2

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.